

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 608/2025-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Petra Molnára a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a 2. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátkou JUDr. Eliškou Kotvanovou Sosnovou, Sibírska 2, Holíč, proti rozsudku Krajského súdu v Trnave sp. zn. 26Co/76/2022 z 13. septembra 2023 a rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/29/2024 z 30. apríla 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 21. augusta 2025 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom krajského súdu sp. zn. 26Co/76/2022 z 13. septembra 2023 a rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/29/2024 z 30. apríla 2025. Sťažovatelia navrhujú oba napadnuté rozsudky zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Sťažovatelia požadujú aj priznanie náhrady trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia podali žalobu o určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam, ktoré kúpnu zmluvou a zmluvou o zriadení práva zodpovedajúceho vecnému bremenu doživotného užívania zo 6. júna 2003 predali žalovaným (synovi a jeho manželke), ktorí odkupovali nehnuteľnosti do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“). Splatnosť kúpnej ceny bola dojednaná na deň uzavretia zmluvy a zmluva neobsahovala dojednanie možnosti odstúpenia od zmluvy. Žalovaní za predmet kúpy kúpnu cenu riadne a včas nezaplatili. Pri rozvoze žalovaných tvorili predmetné nehnuteľnosti súčasť BSM. Po začatí konania o vyporiadanie BSM žalovaných sťažovatelia písomne listom zo 17. februára 2013 vyzvali žalovaných na zaplatenie kúpnej ceny s určením dodatočnej lehoty na plnenie 14 dní od doručenia výzvy. Výzva na zaplatenie kúpnej ceny bola doručená žalovanému v 1. rade 17. februára 2013

a žalovanej v 2. rade 19. februára 2013. Sťažovatelia odstúpili od kúpnej zmluvy voči obom žalovaným listom z 2. decembra 2013 z dôvodu nezaplatenia kúpnej ceny ani v dodatočne poskytnutej lehote. Odstúpenie bolo doručené žalovanému v 1. rade 2. decembra 2013 a žalovanej v 2. rade 6. decembra 2013. Žalovaná v 2. rade v liste adresovanom sťažovateľom z 27. februára 2013 uviedla, že sama vyplatila časť kúpnej ceny vo výške 334 441 Sk, z čoho bola zaplatená daň z prevodu a prechodu nehnuteľností, sama financovala rekonštrukciu domu a jeho opravy a údržbu a sama uhrádzala poplatky za energie a služby. Sťažovatelia ako žalobcovia podali žalobu o určenie ich vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam z dôvodu odstúpenia od zmluvy pre nezaplatenie kúpnej ceny.

3. O žalobe rozhodol Okresný súd Senica rozsudkom č. k. 7C/141/2013-273 zo 14. júna 2018 tak, že určil vlastnícke právo sťažovateľov vo veľkosti spoluvlastníckych podielov $\frac{1}{2}$. Z jeho odôvodnenia vyplýva, že trojročná premlčacia lehota na odstúpenie od zmluvy začala plynúť deň po márnom uplynutí dodatočne určenej lehoty na zaplatenie, t. j. 4. marca 2013. Odstúpenie bolo podľa názoru okresného súdu vykonané v rámci tejto lehoty, a preto námietku premlčania žalovanej v 2. rade neakceptoval. Zároveň žalovaná v 2. rade nepreukázala v konaní svoje tvrdenie o zaplatení kúpnej ceny.

4. Žalovaná v 2. rade podala odvolanie z dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. f) a h) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a namietala nesprávne skutkové zistenia týkajúce sa zaplatenia kúpnej ceny a nesprávne právne posúdenie premlčania práva na odstúpenie od zmluvy. O odvolaní žalovanej v 2. rade rozhodol krajský súd v poradí prvým rozsudkom sp. zn. 25Co/22/2020 z 26. mája 2020 tak, že zmenil rozsudok okresného súdu a žalobu zamietol s odôvodnením, že právo na odstúpenie od zmluvy bolo premlčané a žalovaná v 2. rade vzniesla námietku premlčania. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 5Cdo/123/2020 z 30. júna 2022 tento rozsudok zrušil a vec vrátil krajskému súdu z dôvodu, že krajský súd dospel k odlišným skutkovým zisteniam ako súd prvej inštancie bez nariadenia pojednávania a vykonania potrebného dokazovania, čím porušil právo sťažovateľov na spravodlivý proces.

5. Po vrátení veci krajský súd zopakoval dokazovanie na pojednávaní a napadnutým rozsudkom zmenil rozsudok okresného súdu tak, že žalobu zamietol, keďže konštatoval vady v právnom posúdení súdu prvej inštancie. Okresný súd sa v odvolaní napadnutom rozsudku vôbec nezaoberal otázkou, či sťažovatelia včas vyzvali žalovaných na dodatočné zaplatenie kúpnej ceny. Krajský súd vyšiel z toho, že písomnou zmluvou bola dojednaná splatnosť kúpnej ceny ku dňu uzavretia zmluvy (5. decembra 2003) a zmena tohto dojednania v písomnej forme tvrdená ani preukázaná v konaní nebola. Sťažovatelia vyzvali žalovaných na zaplatenie kúpnej ceny po viac ako deviatich rokoch (výzva zo 17. februára 2013) s určením dodatočnej lehoty na plnenie 14 dní od doručenia výzvy. Premlčaciu lehotu na odstúpenie od zmluvy odvíjali od márneho uplynutia tejto dodatočnej doby na plnenie. Krajský súd uviedol, že právo na odstúpenie od zmluvy je majetkovým právom, formou sankcie za omeškanie dlžníka, ktoré sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej lehote odo dňa, keď sa mohlo po prvýkrát vykonať. Kúpna zmluva neobsahovala osobitné dojednanie práva na odstúpenie od zmluvy, preto bolo možné odstúpiť od zmluvy len v zmysle § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Krajský súd konštatoval, že žalovaná v 2. rade dôvodne namietala premlčanie práva na odstúpenie od zmluvy. Ak sa premlčuje právo na zaplatenie kúpnej ceny, premlčuje sa v rovnakej lehote aj právo veriteľa vyzvať dlžníka na zaplatenie tejto kúpnej ceny. Krajský súd

aj právo na výzvu s určením dodatočnej lehoty plnenia považoval za majetkové právo so všeobecnou premlčacou lehotou. Inak by veriteľ bol oprávnený vyzvať na dodatočné plnenie bez časového obmedzenia podľa ľubovôle v rozpore s účelom inštitútu premlčania. Všeobecná premlčacia lehota na zaplatenie kúpnej ceny aj na výzvu na jej dodatočné zaplatenie začala plynúť deň po podpise kúpnej zmluvy (6. decembra 2003) a uplynula 6. decembra 2006. Iba ak by žalobcovia v 1. a 2. rade v lehote troch rokov od splatnosti kúpnej ceny, t. j. v období od 6. decembra 2003 do 6. decembra 2006, vyzvali žalovaných v 1. a 2. rade na dodatočné splnenie dlhu, mohli potom v ďalšej trojročnej premlčacej dobe po márnom uplynutí dodatočnej lehoty na plnenie odstúpiť od kúpnej zmluvy spôsobom, keď by žalovaní v 1. a 2. rade nemali k dispozícii námietku premlčania. Určenie dodatočnej lehoty vo výzve nemá žiaden vzťah k splatnosti dlhu ani k jeho splniteľnosti. Ide výlučne o dodatočnú lehotu mimo režimu splatnosti dlhu, ktorej márnym uplynutím vzniká veriteľovi právo odstúpiť od zmluvy. K zrušeniu kúpnej zmluvy odstúpením teda podľa názoru krajského súdu nedošlo pre premlčanie práva na odstúpenie.

6. Sťažovatelia podali dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP, ktorým namietali arbitrárnosť odôvodnenia rozsudku krajského súdu, nevykonanie náležitého dokazovania opätovným výsluchom sťažovateľa v 1. rade, že oboznámenie obsahu spisu bolo iba formálne a niektoré dôkazy krajský súd vôbec nevyhodnotil. Sťažovatelia namietali nesprávne právne posúdenie pri interpretácii a aplikácii hmotnoprávných ustanovení (§ 417 ods. 1, § 101 a § 3 Občianskeho zákonníka) a formulovali 10 právnych otázok.

7. O tomto dovolaní rozhodol najvyšší súd napadnutým rozsudkom tak, že ho zamietol, pretože právne úvahy a reakcia na odvolacie námietky boli zo strany krajského súdu dostatočne odôvodnené, vyčítanú zmätočnosť a arbitrárnosť napadnutého rozsudku krajského súdu nezistil. K nedostatkom v dokazovaní popísal priebeh pojednávania pred odvolacím súdom 6. septembra 2023 vyplývajúci zo zápisnice, z ktorej je zrejmé, že krajský súd na pojednávaní uviedol sporné aj nesporné skutkové tvrdenia strán, skutkové zistenia, vykonané dôkazy aj predbežné právne posúdenie veci. Strany sporu nežiadali opakovane oznámiť obsah listín ich prečítaním, vyjadrili sa k vykonaným dôkazom a právnej stránke veci. Sťažovatelia nenavrhlí vykonať žiadne ďalšie dôkazy. Túto námietku preto dovolací súd vyhodnotil ako nedôvodnú. Z nastolených právnych otázok považoval najvyšší súd za podstatnú pre posúdenie merita len otázku 3 – „*Je určené zákonné časové obmedzenie pre uplatnenie postupu veriteľa podľa ustanovenia § 417 ods. 1 OZ?*“, ktorá založila prípustnosť dovolania. Ostatné otázky nespĺňali kritérium, že na ich vyriešení spočívalo rozhodnutie. Najvyšší súd uviedol, že vznik práva na odstúpenie od zmluvy je podmienený nielen predpokladom omeškania dlžníka, ale tiež využitím práva veriteľa poskytnúť dlžníkovi dodatočnú primeranú lehotu na splnenie záväzku. Aj toto právo je právom majetkovej povahy, ktoré je potrebné stanoveným spôsobom uplatniť v premlčacej dobe ustanovenej v § 101 Občianskeho zákonníka. Ak je toto právo uplatnené u dlžníka včas a dodatočne poskytnutá lehota na plnenie márne uplynie, vzniká týmto okamihom veriteľovi právo odstúpiť od zmluvy, ktoré sa rovnako premlčuje v lehote uvedenej v § 101 Občianskeho zákonníka počítanej odo dňa, keď mohlo byť uplatnené po prvýkrát, čiže odo dňa nasledujúceho po márnom uplynutí lehoty. Rovnaké následky má uplatnenie práva na poskytnutie dodatočnej primeranej lehoty po uplynutí trojročnej premlčacej doby za situácie, keď nie je premlčanie namietané. Ak poskytne veriteľ dlžníkovi dodatočnú primeranú lehotu na splnenie jeho povinností až po uplynutí troch rokov odo dňa, keď tak mohol po prvýkrát urobiť, t. j. od prvého dňa omeškania dlžníka, a ak namietne dlžník

premlčanie tohto práva, účinky, ktoré zákon s týmto úkonom spájajú, proti nemu nenastanú a veriteľovi teda nemôže vzniknúť právo odstúpiť od zmluvy po tom, čo dodatočne poskytnutá lehota máme uplynúť. Právo na určenie primeranej lehoty v zmysle § 517 ods. 1 druhej vety Občianskeho zákonníka treba považovať za majetkové právo, ktoré sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe, pričom rozhodujúcim dňom pre počiatok plynutia tejto premlčacej doby je deň, ktorý nasleduje po splatnosti daného peňažného dlhu. Krajský súd teda nepochybil pri právnom posúdení premlčania práva sťažovateľov na odstúpenie od kúpnej zmluvy, ktoré žalobkyňa v 2. rade v konaní namietala s poukazom na splatnosť kúpnej ceny uvedenú v kúpnej zmluve.

II.

Sťažnostná argumentácia

8. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľov je namietané porušenie práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces napadnutými rozsudkami najvyššieho súdu a krajského súdu, pretože sťažovateľom bolo podľa ich názoru odopreté právo na prístup k súdu, rozsudky sú arbitrárne odôvodnené a príliš formalistické.

9. Nedostatok dôvodov rozsudku najvyššieho súdu a jeho formalistický prístup k dovolaniu sťažovateľa videli v tom, že sa najvyšší súd odmietol zaoberať nimi nastolenými právnymi otázkami okrem tretej otázky a neodôvodnil, prečo ich nepovažuje za podstatné pre vyriešenie sporu. Sťažovatelia namietajú, že rozhodnutia všeobecných súdov sú v rozpore s elementárnou spravodlivosťou a nevysporiadali sa ani s otázkou konania žalovaných v rozpore s dobrými mravmi. Sťažovatelia sa domnievajú, že veriteľ má právo žiadať aj zaplatenie premlčaného dlhu a zákon veriteľa v určení dodatočnej lehoty na plnenie nijako časovo neobmedzuje. Sťažovatelia ďalej uviedli, že premlčanie nie je preklúzia, preto boli sťažovatelia ako veritelia oprávnení žiadať aj (údajne) premlčaný dlh, boli oprávnení na určenie primeranej lehoty v zmysle § 517 ods. 1 druhej vety Občianskeho zákonníka a po márnom uplatnení tejto lehoty boli oprávnení od zmluvy odstúpiť. Okamihom odstúpenia došlo k zániku ich nároku na zaplatenie dlhu, a tým sa stala bezpredmetnou akákoľvek námietka premlčania dlžníkov uplatnená po odstúpení veriteľov od kúpnej zmluvy. Podľa názoru sťažovateľov bolo nesporné, že k odstúpeniu od zmluvy došlo už pred začatím súdneho sporu v roku 2013 a až do skončenia konania pred súdom prvej inštancie v roku 2018 nebola zo strany žalovaných uplatnená žiadna námietka premlčania dlhu ani námietka premlčania práva na určenie primeranej lehoty, ani námietka premlčania práva na odstúpenie od zmluvy. Dovolací súd dovolanie sťažovateľov formalisticky zamietol, pričom k namietanému porušeniu práva sťažovateľov na spravodlivý proces v dôsledku nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu nezaujal žiadne stanovisko. Absencia riadneho a presvedčivého odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu porušuje označené práva sťažovateľov.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.A. K napadnutému rozsudku krajského súdu:

10. Sťažovatelia boli oprávnení proti napadnutému rozsudku krajského súdu podať dovolanie, čo aj využili. Dovolanie predstavovalo účinný prostriedok ochrany označených práv sťažovateľov

vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu, na základe ktorého najvyšší súd poskytoval ochranu základným právam sťažovateľov aj ich právam zaručeným dohovorom, ktorých porušenie namietajú aj v sťažnosti doručenej ústavnému súdu z totožných dôvodov. Je tak naplnená ústavná podmienka na aktiváciu princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“), ktorá ústavnému súdu odníma právomoc konať a rozhodovať o ochrane označených základných práv i práva podľa dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.B. K napadnutému rozsudku najvyššieho súdu:

11. Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokovaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Ústavný súd vzhľadom na to, že nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva, môže zasahovať do výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov všeobecnými súdmi len v prípadoch, keď sa ich výklad vyznačuje svojvôľou a zjavnou neodôvodnenosťou do tej miery, že to má za následok porušenie základného práva alebo slobody ústavne relevantnej intenzity.

12. V nadväznosti na uvedené sa ústavný súd zameril na posúdenie odôvodnenia napadnutého rozsudku a skúmal, či jeho obsah odôvodňuje prijatie záveru o sťažovateľmi namietanom arbitrárnom posúdení ich dovolania, ktoré by vykazovalo črty svojvôle, ako to uvádzajú sťažovatelia, alebo či sa vyskytla tvrdená vada interpretácie a aplikácie právnych predpisov ústavne relevantnej intenzity.

13. Ústavný súd po preskúmaní obsahu napadnutého rozsudku najvyššieho súdu konštatuje, že sa vo svojom rozhodnutí argumentačne vysporiadal s námietkami uplatnenými sťažovateľmi v dovolaní a uviedol dostatočné úvahy, z ktorých vychádzal pri posúdení prípustnosti jednotlivých právnych otázok nastolených sťažovateľmi v dovolaní, ako aj pri posúdení preskúmateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu a pri posúdení kľúčovej právnej otázky premlčania práva na odstúpenie od zmluvy, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie všeobecných súdov nižších inšancií. Ústavný súd preto konštatuje, že z tohto hľadiska jeho rozhodnutie nie je možné považovať za arbitrárne ani svojvoľné.

14. Najvyšší súd v napadnutom rozsudku, ako aj krajský súd s prihliadnutím na účel inštitútu premlčania dospeli k záveru, že výzva na zaplatenie premlčaného dlhu nie je spôsobilá vyvolať účinky podľa § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka, teda po márnom uplynutí určenej dodatočnej lehoty na plnenie premlčaného dlhu založiť právo na odstúpenie od kúpnej zmluvy. Uvedené právne posúdenie nevykazuje žiadne pnutie s označenými základnými právami sťažovateľov. Možno prisvedčiť názoru sťažovateľov, že veriteľ nie je časovo limitovaný a je na jeho úvahe, kedy vyzve dlžníka v omeškani na úhradu dlhu v dodatočnej lehote, teda môže tak urobiť aj po uplynutí premlčacej lehoty kúpnej ceny, avšak v takom prípade ide o výzvu na zaplatenie naturálnej

obligácie. S márnym uplynutím dodatočnej lehoty určenej na zaplatenie premlčaného dlhu (naturálnej obligácie), vo vzťahu ku ktorej dlžník namietol premlčanie, nemožno spájať žiadne právne účinky ani tie podľa § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka (právo na odstúpenie od zmluvy). Výklad poskytnutý sťažovateľmi je v rozpore s účelom a so zmyslom právnej úpravy inštitútu premlčania, ako aj právnej istoty účastníkov zmluvných vzťahov.

15. Pokiaľ ide o námietku nezohľadnenia konania žalovaných v rozpore s dobrými mravmi, neuniklo pozornosti ústavného súdu, že výzva na dodatočné plnenie a odstúpenie od zmluvy bola vykonaná zo strany sťažovateľov v časovej súvislosti s rozvodom žalovaných a vyporiadaním ich BSM po 9 rokoch od uzavretia kúpnej zmluvy, čo môže vzbudiť dojem účelovosti týchto krokov. Zároveň sťažovatelia disponujú oprávnením doživotného bezplatného užívania nehnuteľností, takže strata strechy nad hlavou, ako to tvrdia v ústavnej sťažnosti, im ani v prípade prevodu vlastníctva nehrozí. Vzhľadom na zásadu bdelym patrí právo ústavný súd nezistil tvrdený extrémny rozpor napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov s princípom materiálnej spravodlivosti.

16. Ústavný súd v súhrne konštatuje, že najvyšší súd ústavne akceptovateľne odôvodnil napadnutý rozsudok, preto nezistil ústavne relevantnú súvislosť medzi označenými základnými právami sťažovateľov a napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, ktorá by mohla viesť k vysloveniu porušenia označených práv sťažovateľov po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Sťažnosť preto v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

17. V dôsledku odmietnutia ústavnej sťažnosti sa už ústavný súd ostatnými návrhmi obsiahnutými v petite sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. novembra 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu